

A RAIDINGI GÉNIUSZ

„Pár éve történt – mesélte a Kutyakaparó nevű becsületsüllyesztőben Bártfai, a jó nevű pszichokerámikus, aki emberbaráti társaságot hívott életre azzal a céllal, hogy *ablakos tót* helyett a *nyílászárós szlovák* fordulat honosodjék meg szerte a Kárpát-medencében (»magára vessen az a nyílászárós szlovák, aki ezek után is hanyatt esik«). – Nagypénteken, ami három egymás utáni *accrescendo* csütörtök (csipetnyi csütörtök, nagyobbacska csütörtök, böhöm nagy csütörtök) után egy szombati napra esett, megkérte a nővéremet a barátnője, hogy másnap délben fuvarozza el a fiacskáját egy burgenlandi faluba, Lackendorfba (magyar nevén Lakfalvára), ahol a Kroatisher Minihof (Malomháza) nevű helység hatodosztályú csapatának csatáraként kellett pályára lépnie a helyi válogatott ellen. (A hatodik osztálynál lejjebb már nincs, onnan már nem lehet kiesni.) Megkerestem az atlaszomon Lakfalvát, s mikor láttam, hogy csak néhány kurjantásnyira van Doborjántól (mai nevén Raidingtól), Liszt Ferenc szülőfalujától, fölrikkantottam: – Ohó, megyek én is, megnézzük a szülőházat!

Suhantunk a meglehetősen steril, gondosan kiporszívózott és fényesre sikált burgenlandi tájban, pedáns rendben tartott, ásítottóan unalmas, egymáshoz kísértetiesen hasonló falvakon és kisvárosokon át. Látszott és érződött, hogy a nagyobb fák, a szebb s ódonabb épületek mind a magyar előidőkből valók. Néptelen utcákon fehér hollóként feltűnedező bürgerektől tudakoltuk az útírányt, s végül a lackendorfi focipálya szélén még kellő időben sikerült kipottyantanunk kocsinkból a Kroatisher Minihof-i csapat magyar légiósát, aki az őszi szezonban már hét dugót rúgott, s búcsúzóul fogadkozott erősen, hogy most is kitesz magáért. Erre minden esélye megvolt, hiszen csapata a sereghajtó ellen – 73 kapott, 4 adott gól – lépett pályára. (Állta is a szavát a derék magyar fiú. A 8:2-re végződő találkozón tíz gólt rúgott: nyolcat az ellenfél, kettőt saját csapatának kapujába. A nyolcat azért, hogy megszolgálja a bérét, a kettőt meg törlesztésként Trianonért, az Őrvidék sundám-bundám elcsaklizásáért.)

A tájban való suhanásunk azzal járt, hogy a gyerekek szellemi fejlődését károsító, felnőtteknek szív- és érrendszeri betegségeket és magas vérnyomást okozó ólom, valamint rákkeltő szénhidrogének és a glóbuszt fölmelegítő széndioxid pöfögtek ki járművünkből, no meg szénmonoxid, fém- és koromszemcsék, és a savas eső adalékai: nitrogénoxidok és kénoxidok. A meglehetősen élemedett korú járgány alighanem benzint, motorolajt, fékolajt, fagyálló és ablakmosó folyadékot is hagyogatott maga után, melyek önmagukban is mérgezőek, de ha a járó motor fölmelegíti őket, magukba szippantják a gépkocsi nehézfém-részecskéit, ráadásul veszedelmesen meg is változik a vegyi összetételük. Mindezzel súlyos kárt tettünk a környezetben, beszennyeztük a levegőt, megfertőztük a talajt és a vízhálózatot. Élővilág-ellenes bűntettek sorozatát követtük el. Az általunk okozott fertőzés beépül a táplálkozási láncba, ártalmára van embernek és állatnak egyaránt: roncsolóan hat a szaporító

szervekre, a légzési, az immun- és az idegrendszerre. Hozzájárultunk a sztratoszféra ózonrétegének pusztulásához. Közreműködtünk a föld energiakincsének elherdálásában, és bár észre sem vettük, hangyákat, csigákat, gyíkokat, siklókat, békákat, sündisznókat gázoltunk el, és megöltünk seregnyi kisebb-nagyobb bogarat. Kutytát, macskát, nyulat, rókát, őzet, szarvast, vaddisznót, embert ezúttal nem gázoltunk el, vagy csak nem vettük észre...

Három perc nem sok, és már át is értünk Doborjánba. Az utcanevek, a cégtáblák, az eligazító föliratok mind arról tanúskodtak, hogy a helység hódolni ugyan nem hódol Liszt emlékének és szellemének, viszont igyekeznek a lehető legnagyobb hasznot húzni belőle, kivált a 2011-es emlékévben. Addig tekeregtünk, míg Raiding szélén rá nem bukkantunk a Lisztzentrumra. Távrolról, sőt közlrol is inkább gabonasilónak vagy terményraktárnak látszott, és olyannyira eltakarta Liszt szülőházát, hogy attól tartottunk, valahol másutt van. De aztán kiderült, hogy mégis ott rejtőzik. Aki akarta, három és fél euróért megnézhetette a Liszt-központot meg a szülőházát. Beálltunk a kultúrsiló előtti terebélyes parkolóba. Égbe nyúló zászlórudaikon lobogott a 2011-es esztendő burgenlandi Liszt-rendezvényeinek védjegye, amit már ideútban plakátokon is láttunk egynéhányszor: a fekete napszemüveges celebnek, sőt szupersztárnak álcázott Liszt képe, meg a fölirat: »Lisztomania 2011 Burgenland. Franz Liszt – das Genie aus Raiding. BORN TO BE A SUPERSTAR.« Magyarul: »Lisztmánia 2011. Burgenland. Liszt Ferenc, a raidingi géniusz. SZUPERSZTÁRNAK SZÜLETETT.« (Jó ismerősöm mesélte: Liszt bayreuthi sírján osztrák zászlót látott ilyen fölirattal: »Emlékezzünk Burgenland nagy szülöttjére!«)

Leforrázottan oldalogtunk el, a szülőházat is csak kívülről szemléltük meg. »Ejnye, sógor, kendtek ilyen mélyre süllyedtek?«, gondoltuk magunkban. Ez a Liszt-hez teljességgel méltatlan, fekete napszemüveges, mániás-depressziós szupersztáros, kommersz rongyrazás még a hatodosztály szintjét sem ütötte meg. Ez Kroatischer Minihof-i mezítlábas hetedosztály.

Nem először tapasztaltuk, hogy Ausztriában szőnyeg alá söprik a Burgenland néven ölkibe hullott tartomány történelmének 1920 előtti részét. Lám, fölfeslik a szövedék, kibukik alóla, hogy a sógorék mennyire nem tudnak mit kezdeni »Burgenland nagy szülöttjével«, a »raidingi géniuszsal«. Mielőtt azonban mód nélkül fölháborodnánk azon a posztmodern multikulti hájfejűségen, amelynek Liszt Ferenc is áldozatul esett, idézzük Babits szavait: »Hol a szem, szemével farkasszemet nézni? / Ki meri meglátni, ki meri idézni / az igazi arcát? / Ünnepe vak ünnep, s e máj napoknak / szűk folyosóin a szavak úgy lobognak, / mint az olcsó gyertyák.« Miről árulkodik a fekete napszemüveges »raidingi géniusz«? Sógor uraimék alighanem azért biggyesztették Liszt Ferencre a vakok fekete okuláréját, mert nincs ínyükre szembenézni a magyar örökséggel, no meg azért is, hogy »a mindig hű rokonnak«, »szív háborgatójának«, »bánat altatójának« ne kelljen látnia a burgenlandi kultúrvircsaft csököttségét, az osztrákok Trianonnal kapcsolatos tudatzavarát és emlékezetvesztését, a »Vergangenheitsbewältigung« – a történelmi múlt feldolgozásának – igencsak fogyatékos állapotát.

Szó, ami szó, Liszt valamelyest rá is szolgált, hogy szupersztárként idéződjék meg az emléke manapság. A kelleténél is jobban kiszolgálta korának ízlését. Feneketlenül imádta a rivaldafényt, imádott sütkérezni a hízelgésben, imádta, ha a kezét csókolgatják, becses ereklyeként őrizgetik a szivarcsutkáit, vagy térden állva könyö-

rögnek egy-egy hajfürtjéért. Ha jótékonykodott, mindig gondoskodott róla, akár csak a mai szupersztárok, hogy bőkezűségének széles körben híre menjen. Magyarán nem is volt az talán igazi jótékonyság, hanem csupán üzleti befektetés a saját népszerűségébe.

Gyakran kényszerült rá, hogy nagyúri társaságok vendégeként a zongorajátékával fizessen az ebédért vagy a vacsoráért. Ha »e máj napoknak szűk folyosóin« történetesen meghívják a *Liszt-mánia 2011. Burgenland* nevű, olcsó gyertyákat lobogtató hacacaré önünneplő fogadására, s a díszvacsora elköltése után finoman értésére adják vendéglátói, hogy mit várnak tőle, a »szupersztár« – fekete napszemüvegben vagy anélkül – ünnepélyes léptekkel, széles taglejtésekkel a zongorához megy, egy pazar glisszandóval végigfuttatja ujjait a billentyűkön, majd pedig lecsukva a hangszer födelét, föláll, és e szavakkal távozik: – Így ni, ezzel ki van fizetve a vacsorájuk, uraim! Megyek az enyéimhez Magyarországra, ahol még tudnak jó szívvel, becsületesen ünnepelni. Nemcsak repülőteret, hanem népfürdőt is neveztek el rólam: az angyalföldi Dagályt... – fejezte be történetét Bártfai, majd hozzáfűzte: – Uraim, ürítsük poharunkat a hangok nagy tanárának emlékére!”

– Ma mindenki az én vendégem – lépett az asztalukhoz egy magas, elegáns úr, és levette fekete napszemüvegét. – Megismernek?

ADALÉK A MAGYAROK TERMÉSZETRAJZÁHOZ

Lám, a világ figyelme ismét Magyarország felé fordult – méltán dagadhat a büszkeségtől a patrióta kebel –, hiszen fajtánk teherbírásának és különleges képességeinek két csodás példája vált köztudomásúvá a közelmúltban. Az egyik K. Balogh Pongrácné, a csávolyi éghetetlen asszony, a másik a Vas megyei Meggyeskovácsiból való szivacsnoő, Szamosi Izabella. K. Baloghné, a csávolyi tűzálló asszony forró étolajat iszik, forráspontig hevített vízben, sőt olvasztott ólomban fürdik, izzó vaslemezeken lépked mezítláb, és eközben semmilyen fájdalmat sem érez. Szamosi Izabella már hatéves kora óta naponta negyven liter vizet iszik. Ha kevesebbet iszik, szédül, nyilallást érez a vékonyában, és lónyeringéshez hasonló hangok törnek föl a gyomra mélyéből. Egyébként mindketten makkegészségesek, K. Baloghné nemrég töltötte be a hatvanadikat, Szamosi Izabella is köszöni, jól van, az életkorát azonban nem hajlandó elárulni.

A LEGDEREKABB TÜNDÉR

Mese buta felnőtteknek

Ő Szent Fölsége a trónusán ült, és körülötte ott álltak mind a segítők szellemek, jó tündérek és őrző angyalok; valóságos regiment. És előlépett egy a jótét lelkek közül, és mélyen meghajolt.

– Honnét jössz? – kérdezte Ő Szent Fölsége.

– A Közel-Keletről. Harminc évig dúlt a háború, ömlött a vér, állandó volt a zűrzavar. Én békét szereztem. Hatástalanítottam a föld, a víz és a levegő vegyi és nukleáris szennyeződéseit, és meggyógyítottam az élők lelkét – válaszolta a tündér.

- Mennyi idő alatt tetted ezt? – tudakolta Ő Szent Fölsége.
- Harminc nap alatt – felelte a jótét lélek.
- Miért kellett ehhez ilyen sok idő? – És Ő Szent Fölsége mosolyogva így szólt a körülötte állókhoz: – Ha mi volnánk a Sátán, most megvesszőztetnénk ezt a renyhét. De mint tudjátok, nem mi vagyunk a Sátán.

Mindenki boldogan kacagott; imádták Ő Szent Fölsége pazar humorát.

És jött a másik tündér, meghajolt, és így beszélt:

- Én a tengereket jártam, tornádókat, szökőárakat és cunámikat csillapítottam, sok száz négyzetkilométernyi olajszőnyeget tüntettem el, hajók tucatját mentettem meg az elmerüléstől, és emberek sokaságát a vízbe fúlástól.

- Mennyi idő alatt cselekedted ezeket? – kérdezte Ő Szent Fölsége.

- Tizenöt nap alatt – felelte a másik tündér.

- Ilyen keveset végeztél ennyi idő alatt? Ej, ej! – A körülállók is rosszállóan csóválták a fejüket.

Jött a harmadik jótét lélek, és azt mondta:

- Én eltüntettem a föld színéről az összes szuper- meg hipermarketet, plázát és bevásárlóközpontot. Megsemmisítettem minden televíziót, riasztókészüléket, biztonsági kamerát és mobiltelefont. Ezenkívül Hajdúböszörményben elcsitítottam egy kaszára-kapára kapott lakodalmas nép civódását. Sokak vérét ontották volna ki, a vőlegényt is megölik, ha be nem avatkozom. Még ugyanaznap este nekiveselkedtem, és a radványi sötét erdőben kivágtam minden fát, a derekukból boroshordót, az ágaikból ölfát csináltam, mindent behordtam Bárczi Benőék majorjába, a fák tövét kiirtottam, a földet fölástam, beültettem szőlővel, s tettem róla, hogy a szőlő meg is érjen, meg is legyen szedve reggelig, a must ki legyen forrva, a bor meg legyen tisztulva, s ott álljon belőle egy kancsó kóstoló Arany János tekintetes úr reggeliző asztalán. És most eljöttem, hogy mindezt megjelentsem néked.

Ő Szent Fölsége megkérdezte tőle:

- Mennyi idő alatt tetted ezeket?

- Egy nap alatt – felelte a harmadik tündér.

- Ennyi idő alatt ugyan többet is végezhetnél volna! – mondta Ő Szent Fölsége. A körülállók egyetértően bólogtak.

És jött a negyedik tündér, kinek dereka versengett a nádszállal, ajkának pirossága lepipálta az érett eper pirosát, orcája kerek, formás, szólása madarak szavánál ékeesebb, minden hajszála aranyból való, de szép szorgalmához semmi sem volt fogható a kerek világon. E szavakra nyílott ajaka:

- Én egy politikus mellé szegődtem. Negyven évig fáradoztam, mire sikerült rábírnom, hogy a nyilvánosság előtt legalább egyszer, életében először és utoljára, igazat szóljon: „Eladtam magam népem szipolyozóinak. Ők juttattak hatalomra, az ő érdekeik szolgálata szabta meg minden lépésemet. Amit csak mondtam és cselekedtem politikai pályámon, az mind-mind hazugság volt, teljes hazugság, és semmi más, mint hazugság.”

Ennek hallatára Ő Szent Fölsége fölkelt trónusáról, levette a maga fejéről a koronát, és a legderekabb tündér fejére tette, majd maga mellé ültette és megcsókolta őt, és azt mondta neki:

– Jer ide mellém, segítő szellemek eleje, jó tündérek gyöngye, őrző angyalok díszje, jótét lelkek büszkesége! Hősiesen, mindenkinél többet fáradoztál, és a legnagyobb munkát te végezted!

BŰNBOCSÁNAT KATOLIKUS MÓDRA

Hozzávalók: 1 macska, 1 gyóntatószék, 1 katolikus pap.

Bemegy egy macska a gyóntatószékbe, hátsó lábaira ágaskodik, mellső mancsaival megkapaszkodik az elfüggönyözött rácsban, ami elválasztja a paptól, és töredelmesen meggyónja:

– Atyám, függönyöket téptem szét, bútorok tucátját karmolásztam össze, perzsaszőnyegeken végeztem a dolgom, kerti virágokat tapostam ki az ágyásukból, teniszlabdákat dugdostam el hozzáférhetetlen zugolyokba, pótolhatatlan meissen porcelánedényeket vertem le, meg nem mondom, hány egeret tettem el láb alól és ettem meg, és merő passzióból elpusztítottam több száz csalogányt.

– Fölordozlak, fiam – mondja a jószág neme felől tudatlanságban leledző pap (a szóban forgó macska ugyanis nem kandúr, hanem nőstény). – Dorombolj három percig, és minden bűnöd meg van bocsátva!

ITT A BOLHA, HOL A BOLHA

„Ez pedig akkor történt, mikor én kétszázötven éves asszony voltam. Egy közeli faluban élő cimborám elpanaszolta – mesélte a Kutyakaparó csárdában Toporczi, az Agyatlan Akadémikusok Agyonverésére Ajánlkozó Atyafiak szóvivője –, hogy a postahivatalukban dolgozó vénkisasszony, aki ötvenkettedikszer érte már meg a krumplikapálást, minden levelet fölbont és elolvas, és amit így megtud, elpletykálja a barátnőinek. Csakhogy igen körmönfontan intézi a dolgot, lehetetlenség rajta kapni. Olyan ügyesen visszarágasztja a borítékokat, hogy nem marad nyoma. A helyzet egyre tűrhetetlenebbé vált, a legféltettebb titkok is napvilágra kerültek, mindenki mindent tudott mindenkiről.

– Megmondom én neked, hogyan leplezheted le a postásnő mesterkedéseit – mondtam neki. – Máris írok neked egy levelet:

»Drága Barátom!

Hozzánk is eljutott a híre, hogy a falutok betegesen kíváncsi postáskisasszonya állandóan fölbontogatja és elolvassa a leveleiteket. Hogy véget vessek ennek a csúf és kártékony szokásnak, levelembé beleteszek egy bolhát.

Maradok húséges cimborád: Toporczi Bence«

Barátom jelenlétében le is zártam a borítékot, *bolhát azonban nem tettem bele.*

És most jön a fogas kérdés. Mit gondolnak, uraim, mi volt a borítékban, mikor megérkezett a cimborámhoz, s ő lassan és óvatosan, ahogy a tűzserézszek döglött bombát szoktak szétszerelni, kibontotta?

1. Semmi.
 2. Egy bolha.
 3. Bolhapor.
 4. Tüsszentőpor.
 5. Puskaapor.
 6. Egy marék Anthrax spóra.
 7. Méregtüskéjével azonnal beléd döfő afrikai skorpió.
 8. A postáskisasszony aktfotója.
 9. Orbán Viktor kampánylevele.
- Aki eltalálja a helyes választ, jogot szerez a következő három kör kifizetésére.”

NEM ÉRJÜK FÖL ÉSSZEL

Egy haszid történet szerint a berdicsevi Lévi Jichak rabbi azt mondta egy alkalommal: – Az emberek szánakoznak, ha valakinek tűz pusztítja el az ingóságait, vagy másként jut ebek harmincadjára a vagyona. De senkiben sem kelt szánakozást, ha valaki bűnt követ el, vagy gonosz szenvedélyek tüze marcangolja a lelkét. Nem érik föl ésszel, hogy olyankor az *ember* megy veszendőbe.

A FÖLTÁMASZTOTT OROSZLÁN

Hol van, hol nincs, hetedhét országon innen van egyszer négy jó barát. Hármójuk nagy tudományú férfiúvá képezi magát: az egyikből biokémikus, a másikkól teológus, a harmadikból régész lesz. De a negyediknek sehogy sincs ínyére az iskolapadok koptatása, ő megmarad józan paraszti ésszel megáldott kétkezi embernek.

A tudós cimborák folyvást azon tanakodnak, mihez kezdjenek a fejüket majd szétfeszítő nagy-nagy tudománnyal. – Hetedhét országon innen bizony nem sokra visszük – mondják –, világot kéne látnunk, elmennünk hetedhét országon túlra, ott próbálnunk szerencsét, hogy egy halom pénzt kereshessünk, és degeszre tömhessük a bugyellárisunkat. – Elhatározzák hát, hogy négyesben vándorútra kelnek, és testvériesen megosztják egymás közt a keresetüket.

Alig haladnak azonban egy kőhajításnyit, a régész – ő köztük a legidősebb – oda-súgja két tanult társának: – Egy faragatlan tuskó is van köztünk. Akárhol keresünk is munkát, nem keltünk jó benyomást ezzel a fajankóval. Nem érdemi meg, hogy megosszuk vele a keresményünket. Kössük hátra a sarkát, és küldjük haza!

A régész így szól a kétkezi cimborához: – Hallod-e, pajtás, te igencsak kirísz közülünk, mert hiányzik belőled a pallérozottság. Búcsúzz el tőlünk, és fordulj vissza! – De a teológus azt mondja: – Nem, barátaim, így nem viselkedhetünk. Mi négyen mindig jó pajtások voltunk, együtt nőttünk föl, maradjunk is együtt. Tarts csak velünk, kedves barátom!

És folytatják útjukat. Addig mendegélnek, míg be nem érnek egy sűrű erdőbe. Egy tisztáson oroszláncsontokba botlanak. Megszólal az egyik nagytudományú vándor: – Hic Rhodus, hic salta! Íme, a remek alkalom, hogy próbára tegyük a tudo-

mányunkat. Egy döglött oroszlán csontjai hevernek előttünk. Rajta, keltsük életre az oroszlánt!

A régész azt mondja: – Én tudom, miként kell elrendezni a csontokat.

A biokémikus meg azt: – Én pedig arról gondoskodom, hogy legyen bőre, szőre, húsa, izma, ina és vére.

– Én meg majd életet lehelek bele – mondja a teológus.

És nekiveselkednek: a régész eligazgatja a csontokat, a biokémikus gondoskodik róla, hogy legyen bőruk, szőrük, húruk, izmuk, inuk és vérük. Mikor a teológus fölfőhászkozik, hogy életet leheljen bele, a tanulatlan, ámde józan paraszti ésszel megáldott kétkezi cimborá közbeszól: – Megállj, pajtás, ne tedd! Ez nem kísérleti fehér egér a laboratóriumotokban, hanem oroszlán. Ha életre kelted, mindnyájunkat megöl.

– Értesz is te ehhez! – torkolják le a többiek. – Nem azért tanultunk sok éven át, hogy hagyjuk kárba veszni a tudományunkat!

– Hát jó. De legalább várjatok egy csöppet, amíg fölmászok egy jó magas fára – mondja a pallérozatlan fajankó. – És szaporán fölkapaszkodik a legmagasabb fára.

Ezután a teológus addig mesterkedik, míg életet nem lehel az oroszlánba. Az állat nehézkesen föltápáskodik, bömböl egy retteneteset: – KI MERT ENGEM FÖLTÁMASZTANI? –, majd mancsának egy-egy csapásával üstöllést agyonüti a tudósokat. Kiharap néhány falatot a testükből, de hogy meg is rágja és le is nyelje, ahhoz már nincs gusztusa. Undorodva kiköpködi szájából a régész, a biokémikus meg a teológus húsát, aztán méltóságos lomhasággal kibaktat a meséből.

A faragatlan tuskó meg lemászik a fáról, eltemeti tudós barátainak tetemét, hazamegy a falujába, és addig él, míg meg nem hal.

Vásáry Tamás